

Beleidsplan 2018-2020
Kanjertaining – sociaal gedrag

CBS De Zaaier – Nieuwleusen

Inhoud	2
Inleiding	3
Doelstellingen	4
De Kanjertraining en de petten	5
De Kanjermaterialen	8
De Kanjerthema's	9
Preventief	10
Wat ouders van de leerkrachten mogen verwachten	11
Wat verwacht de school van de ouder?	12
In elke groep	13
Curatief (grens stellend)	14

Inleiding

Voor u ligt het beleidsstuk Kanjertraining. Dit beleidsstuk geeft u zicht op wat we doen op school en waar we voor staan.

Kanjertraining is meer dan een lesmethode. Het is een methodische aanpak van de sociaal emotionele ontwikkeling van het kind en het pedagogisch handelen van de leerkracht. Onze school wil een leefgemeenschap zijn waarin kinderen zich veilig voelen, leren samenwerken en zich positief kunnen ontwikkelen.

We werken hieraan door:

- de leerlingen te leren zichzelf te presenteren, zich voor te stellen;
- de zelfstandigheid van de leerling bevorderen;
- het bevorderen van de zelfredzaamheid;
- het komen tot samenwerking;
- vriendschappen leren aangaan, onderhouden en behouden;
- het leren omgaan met emoties, die van jezelf en een ander;
- het leren kiezen en daarvoor verantwoording dragen;
- het aanleren van een kritische houding, kritiek kunnen geven en ontvangen;
- ja en nee kunnen zeggen, opkomen voor jezelf;
- je mening vertellen (maar niet altijd);
- het bijbrengen van verwondering en verantwoordelijkheid voor mens, natuur en milieu;
- het aanleren van respect voor het anders zijn;
- leren vragen stellen/belangstelling tonen, proberen een ander te begrijpen;
- leren antwoord te geven/vertellen, laat je begrijpen door een ander;
- leren vertrouwen te hebben in de toekomst, in elkaar en geloven in eigen kunnen;
- leren stoppen met treiteren;
- leren uit slachtofferrollen te stappen en het heft in eigen hand te nemen.

Op school werken we met behulp van de lessen en oefeningen van de Kanjertraining aan de bovenstaande competenties. Het team heeft scholing gevolgd en is gecertificeerd.

Om de doorgaande lijn van groep 1 tot en met 8 te borgen, hebben we de lessen en de oefeningen van de Kanjertraining gekoppeld aan de doelen van de leerlijn 'Sociaal gedrag' van de CED.

(Zie: docentenschijf/ map beleid onderwijs/ map sociaal gedrag)

Doelstellingen

Het doel van de Kanjertraining is de sfeer in de klas goed te houden (preventief), of te verbeteren (curatief).

Als de lessenreeks curatief wordt gegeven, dan willen we aan het einde van de lessenreeks dat de leerlingen een betere band hebben gekregen met elkaar/met de leerkracht en zich prettig voelen in de klas.

Subdoelen zijn:

- bevordering van vertrouwen en veiligheid in de klas;
- versterking van sociale vaardigheden bij de leerlingen;
- beheersing door leerlingen van verschillende oplossingsstrategieën in conflicten;.
- bewustwording van eigenheid bij de leerlingen. 'Ik doe mij niet anders voor dan ik werkelijk ben';
- verantwoordelijkheid nemen;
- bevordering actief burgerschap en sociale integratie.

De Kanjertraining is een trainingsprogramma waarin veel ruimte is voor de autonomie van het kind. De ervaring leert dat nagenoeg alle kinderen zich autonoom en authentiek willen ontwikkelen op een positieve manier. Daarbij is niet alleen een goede pedagogische relatie met de leerkracht een vereiste, maar ook een veilige sfeer in de klas, zodat de kinderen tot hun recht kunnen komen.

De Kanjertraining en de petten

'Je laat gedrag zien, je bent het niet'

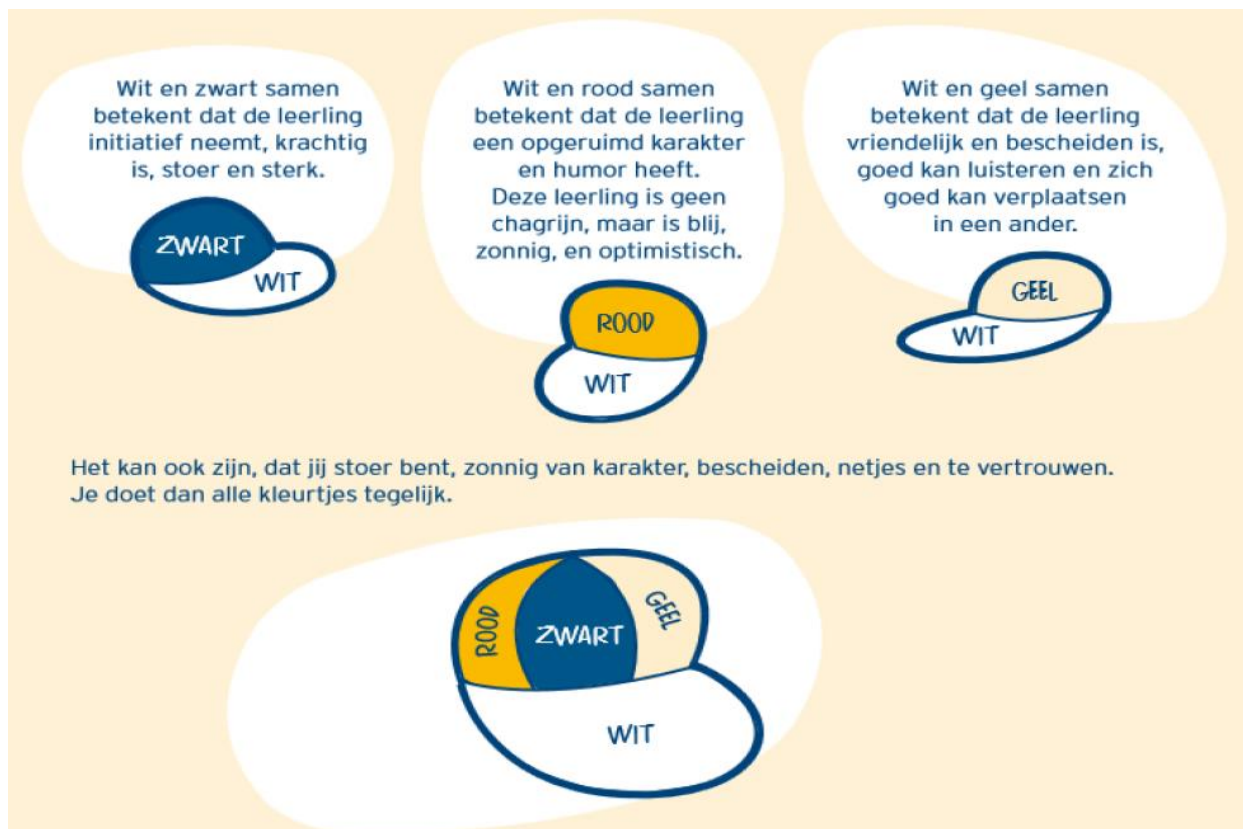
De Kanjertraining heeft als uitgangspunt dat 'de gele pet', 'de rode pet', en 'het zwarte petje' wantrouwend staan ten opzichte van de ander. Daarin verschillen zij niet. Wel verschillen zij in hun uitingsvorm (te stillletjes; te vrolijk/maf; te agressief). Deze negatieve gedragshouding wijzigt zich als wordt aangesloten op 'de witte pet'. Met behulp van 'de witte pet' kan bij kinderen negatief gedrag worden omgezet naar positief gedrag. Door hieraan te herinneren: 'Doe als de witte pet' helpen we het kind zich te hervinden in positieve zin.

De petten geven aan welk gedrag iemand wel of niet laat zien.

'Een kind is niet zo' maar we vragen aan een kind 'Hoe doe jij op dit moment?'

'Welke kleur pet heb je op als je zo doet?' 'Zou je willen doen als de witte pet?' 'Hoe doet de witte pet, denk je?'

We zetten een kind nooit een pet op het hoofd met de toevoeging: 'Zet jij de zwarte pet maar op. Want je doet zo onaardig!' Wel kunnen situaties in een toneelstukje met behulp van de petten worden uitgespeeld. Dan zetten kinderen wel een pet op, maar dan spelen zij een rol.

Het doel van de petten van de Kanjertraining is de kinderen te leren op een goede manier voor zichzelf op te komen en aan te geven wat ze wel en niet prettig vinden.

Niet iedereen op school kan je vriend of vriendin zijn en dat is goed. Wel leren we respectvol met elkaar om te gaan en we leren dat je met de ander moet kunnen samenwerken.

Via de Kanjertraining willen we sociaal vaardig gedrag stimuleren en sociale problemen zoals pesten, conflicten, uitsluiting en sociaal terug getrokken gedrag voorkomen of verminderen. Mensen hebben het verlangen erbij te horen. Erbij horen vergt bepaalde sociale vaardigheden die het ene kind beter gebruikt dan het andere. Met de Kanjertraining willen wij de kinderen de sociale vaardigheden leren die nodig zijn om opgenomen te worden in de groep.

Het doel van de Kanjertraining op onze school is de sfeer in de groep goed te houden (preventief), of te verbeteren (curatief).

We leren de kinderen positief over zichzelf en de ander te denken.

We leren de kinderen om op gepaste wijze af en toe ergernissen naar elkaar uit te spreken. Niet om elkaar te veroordelen maar met het doel van elkaar te leren.

In de hogere groepen leren we kinderen om te gaan met kritiek zodat ze weerbaarder worden. Ook leren we kinderen hun eigen mening te geven (daarvoor is allereerst zelfvertrouwen nodig).

Voor dit alles is een goede sfeer in de groep nodig. Een sfeer waarbij er sprake is van onderling vertrouwen.

Daarbij blijft de basis: niemand speelt de baas, we hebben plezier met elkaar en je bent of blijft niet zielig. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. De leerkracht daarentegen is op school 'de baas/het gezag' en ouders zijn dat thuis.

Om dit te bewerkstelligen gaan we uit van de onderstaande Kanjerafspraken:

- we helpen elkaar;
- we vertrouwen elkaar;
- we spelen niet de baas;
- we lachen elkaar niet uit;
- we doen niet zielig;
- we hebben respect voor onszelf, medeleerlingen, ouders, leerkrachten en spullen.

De Zaaier wil dat de kinderen zich op school veilig en prettig voelen, leren samenwerken en zich positief ontwikkelen.

We werken aan de volgende punten:

- wij leren de kinderen op een respectvolle, plezierige en veilige manier met elkaar om te gaan;
- wij bevorderen zelfbeheersing en zelfvertrouwen;
- wij voorkomen agressie en meeloopgedrag;
- wij geven de kinderen handvatten zodat ze leren om te gaan met de samenleving;
- wij stimuleren de ouders daarin ook hun rol op te pakken;
- Wij leren kinderen bij conflicten een oplossing te zoeken die goed is voor henzelf maar ook goed voor de ander.

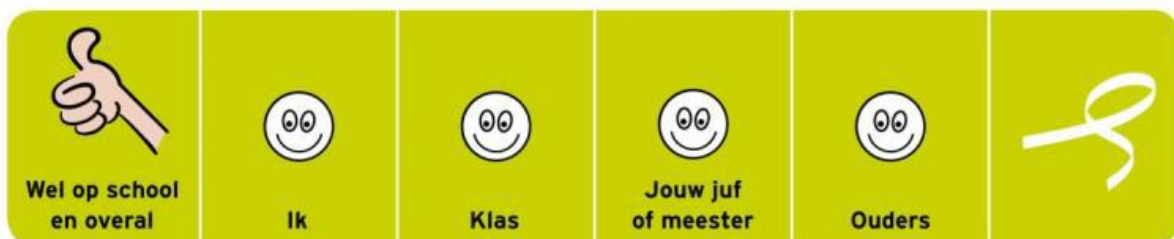
Wij nemen het overzicht van de smileys als uitgangspunt:

Het is prima dat jouw vrienden het leuk vinden wat jij bedenkt en doet, maar als de rest van de klas dat niet leuk vindt, evenals jouw juf of meester en jouw ouders dan gaan we dat niet doen op school'.

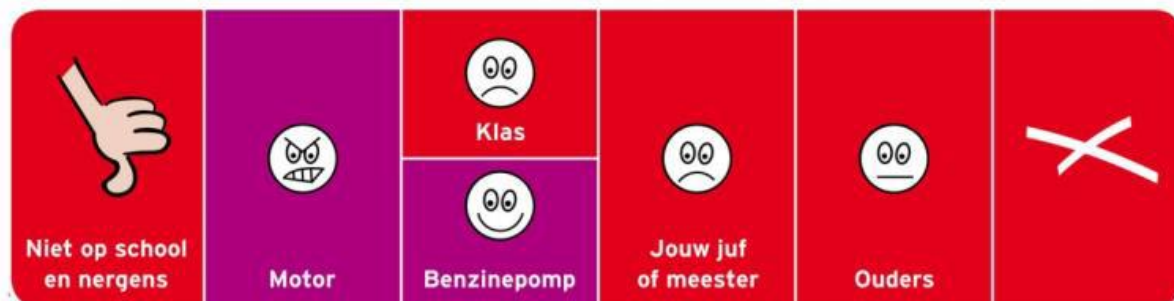
Je blijft fatsoenlijk en je laat je niet bepalen door je uitdager(s):
'Geef geen benzine aan vervelend lopende motortjes'.

Mocht een leerling zich niet willen houden aan de eenvoudige afspraken zoals weergegeven in de smileys, dan wordt dat met de ouders van het betreffende kind besproken. In dit gesprek wordt ervan uitgegaan dat de ouders met de leerkrachten willen meedenken om een oplossing te zoeken die goed is voor het eigen kind, andere kinderen, de leerkracht, de school en de buurt.

Dit doen we wel

Dit doen we niet

Kinderen die veel Kanjergedrag vertonen voelen zich gelukkig en sociaal geaccepteerd.

De Kanjermaterialen

De Kanjermethode werkt thematisch. Er wordt gebruik gemaakt van boeken, vertrouwensoefeningen en energizers. De methode heeft een aanbod voor de onder-, midden-, en bovenbouw.

Titel boeken	Groep
Knieboek 'Max en het dorpje'	Groep 1/2
Boek 'De vogel'	Groep 3
Knieboek 'Max en de klas' Werkboek 'Max en de klas'	Groep 4
Knieboek 'Max en de zwerver'	Groep 5
Werkboek deel 1	Groep 6
Werkboek deel 2	Groep 7
Werkboek deel 3	Groep 8

Overige materialen
Handleiding Kanjertraining
99 Kanjerspelletjes
Conflictbeheersing op school
Kanjerboek voor ouder, leerkrachten en stagiairs
Poster voor de verschillende bouwen
4 petten per groep

De Kanjerthema's

In de Kanjertraining komen ieder jaar de volgende thema's aanbod:

1. Jezelf voorstellen
De leerlingen leren zich op een goede manier voorstellen, rechttop staan, oogcontact maken en duidelijk praten. Zo stralen ze zelfvertrouwen uit.
2. Complimenten geven en ontvangen
De leerlingen leren goed over zichzelf te kunnen denken door complimenten te leren ontvangen, maar ook een ander een goed gevoel te geven door te complimenteren.
3. Gevoelens
De leerlingen leren gevoelens te (h)erkennen en adequaat te uiten. Alleen zo kun je leren rekening te houden met elkaar en goed te zijn voor jezelf.
4. Leren nee te zeggen
De leerlingen leren vanuit wederzijds respect voor zichzelf op te komen. Ze doen niet mee aan rottigheid en leren hier nee tegen te zeggen.
5. Belangstelling tonen
De leerlingen leren te luisteren naar elkaar, vragen te stellen waardoor er meer begrip ontstaat voor verschillen.
6. Samenwerken
De leerlingen leren samen te spelen, samen te werken en elkaar te vertrouwen. De kanjerregel: we vertrouwen elkaar en we helpen elkaar, speelt hierin een belangrijke rol.
7. Vriendschap en kritiek
De leerlingen bespreken in dit thema wat echte vrienden doen, hoe vriendschap ontstaat en wat je ervoor moet doen om de vriendschap te behouden.
8. Met kritiek omgaan
De leerlingen leren in dit thema van kritiek een wens te maken zodat de ander een tip krijgt in plaats van een trap. Doordat kinderen dit leren ontvangen en horen hoe ze zich beter kunnen gedragen, maakt dat ze met respect tegemoet komen aan de ander.
9. Het is goed dat ik er ben
De leerlingen leren trots te worden op iets wat ze doen, wat ze kunnen en betekenen voor anderen.

Preventief

Met behulp van de Kanjerlessen werken we preventief. Kernpunten in de aanpak:

1. de Kanjerafspraken;
2. denk goed over jezelf en de ander;
3. pieker niet in je uppie, maar deel je zorgen met de ander, bij voorkeur met je ouders;
4. denk oplossingsgericht;
5. geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met kritiek die je krijgt;
6. wij maken onderscheid tussen onvermogen en onwil;
 - 6a. is er sprake van onvermogen, dan mag deze leerling erop vertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden. Deze leerling heeft veel te leren in een moeizaam proces. De omgeving heeft daar begrip voor;
 - 6b. is er sprake van onwil, dan krijgt deze leerling een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen. Bij onwil kan geen beroep meer worden gedaan op begrip vanuit de omgeving. Die rek is eruit. Het kan namelijk niet zo zijn dat de omgeving overal rekening mee moet houden, en dat het onwillige kind om wat voor reden dan ook "de eigen gang" mag gaan;
7. hulp in de vorm van een maatje/buddy/tutor (bemiddeling);
8. duidelijk schoolbeleid en handhaving ervan;

Op school trainen we de kinderen met behulp van de onderstaande vragen:

Kom je naar gedrag tegen? Zeg en doe dan dit:

1. wil je ermee stoppen? Ik krijg een naar gevoel van jouw gedrag. Ik vind het vervelend dat je dit (schelden, achterna roepen, slaan enz.) doet;
2. wil je er niet mee stoppen? Meen je dat?
3. zoek het uit. Hier heb ik geen zin in. Je haalt je schouders op en gaat iets gezelligs doen. Je blijft rustig, je blijft eigen baas (je laat je niet bepalen door een vervelend persoon), je doet als de witte pet.
4. ga weg bij vervelend gedoe. Zoek een maatje, doe iets gezelligs, maak een kletspraatje met iemand anders. Op die manier kom je meestal van pesters af.
5. zorg ervoor dat je zelf geen benzine geeft. Ga je reageren dan wordt het alleen maar erger.
6. stopt het niet? Ga naar je juf of meester.

Wat ouders van de leerkrachten mogen verwachten

1. Voorbeeldgedrag

De leerkracht

- gaat respectvol om met uw kind en met u als ouder.
- gaat respectvol om met de leerkrachten onderling. Zij zijn model. Een goed voorbeeld doet goed volgen.
- weet twee gedragstalen te spreken. De ene gedragstaal sluit aan op de straatcultuur (= directief: duidelijk, helder en grens stellend), de andere gedragstaal sluit aan op de wereld van wederzijds respect (richt zich op het geven van inzicht). Het voorbeeldgedrag van de leerkracht nodigt kinderen uit om over te stappen naar de wereld van wederzijds respect.
- gaat bij een probleem oplossingsgericht aan de slag. Zeurgerichte of wraak- en haatgerichte reacties vinden geen voedingsbodem bij de leerkrachten. De leerkrachten hebben u nodig om tot een goede oplossing te komen, die goed is voor uw kind, maar ook voor de andere kinderen, hun ouders, de leerkracht, de school en de buurt.

2. Correcte reactie van de leerkracht op excuus van kinderen voor hun wangedrag.

Oplossingsgericht en refererend aan de kanjerafspraken.

De leerkracht gaat ervan uit dat mensen, dus ook kinderen, elkaar niet dwars willen zitten. Kinderen hebben niet de bedoeling om vervelend te doen. In een conflict wordt daarom gevraagd naar de bedoelingen van het kind. 'Is het jouw bedoeling om mij zo boos te maken? Is het niet jouw bedoeling? Doe dan anders. Is het wel jouw bedoeling, dan heb je nu een probleem, want ik sta niet toe dat jij verder gaat op deze manier'.

3. Correct antwoord van de leerkracht op misdragingen van ouders

- Een gesprek met ouders wordt oplossingsgericht gevoerd.
- Er wordt met respect over elkaars kinderen en opvoeding gesproken.
- Er wordt met respect over de medewerkers van school gesproken.

Wat verwacht de school van de ouder?

Het oplossen van conflicten tussen kinderen is zelden een probleem als op basis van het voorgaande met elkaar wordt overlegd.

Van de ouders wordt verwacht dat zij zich aan de volgende vuistregels houden:

1. ouders bewaren hun zelfbeheersing.

Ouders hebben niet het recht niet andermans kind, een andere ouder of een leerkracht verbaal of fysiek te benaderen.

2. ouders spreken in positieve zin over andermans opvoeding en andermans kind.

Dat doet de school ook over de kinderen.

3. als ouders zich zorgen maken om het welzijn van hun kind, of het welzijn van andermans kind, dan overlegt de ouder met de leerkracht.

Uitgangspunt daarbij is dat ouders in gesprek gaan met het doel een oplossing te zoeken die goed is voor de ouders en het kind, maar ook goed is voor de andere kinderen. De leerkracht is hierin de medestander van de ouders.

4. ouders kennen het verschil tussen overleg waarin zorg wordt gedeeld/een oplossing wordt gezocht en kwaadsprekerij/achterklap.

5. ouders onthouden zich van kwaadsprekerijen op internet.

Tips voor de kinderen

1. spreek met respect over je ouders. Uiteindelijk bepalen jouw ouders wat wel en niet kan;
2. spreek met respect over je school. Uiteindelijk bepalen de leerkrachten wat wel en niet kan op school;
3. spreek met respect over je klasgenoten. Beheers jezelf. Blijf fatsoenlijk. Daar kom je het verst mee. Je juf/meester is jouw aanspreekpunt als dit moeilijk voor je is;
4. spreek met respect over jezelf. Ook jij mag er zijn. Als je daaraan twijfelt, spreek hierover met je ouders en/of je juf/meester;
5. beheers je op social media. Gedraag je.

In elke groep

Elke week wordt er 45 minuten Kanjertraining gegeven binnen de groep.

Materiaal

Zichtbaar in iedere groep zijn:

- de vier petten
- de posters van de Kanjertraining.
- de klassenregels; deze worden aan het begin van elk schooljaar met de leerlingen afgesproken.
- de werkdoelen uit de leerlijn 'sociaal gedrag'
- Tijdens de Kanjerles: 'Pettenreflectie'.

Klassenmap

- Klassenregels

Kanjeradviessysteem

-zie toetskalender. Deze wordt jaarlijks geactualiseerd.

-Vragenlijst sociale veiligheid vanuit WMK wordt om het jaar ingevuld door kinderen, ouders en personeel.

Pedagogisch handelen van de leerkracht

De leerkracht:

- toont begrip en respect naar de leerlingen.
- durft vertrouwen te geven, heeft hoge verwachtingen van de kinderen.
- durft naar zijn eigen functioneren te kijken.
- durft de controle uit handen te geven, als de situatie dit toelaat.
- is consequent met duidelijke regels en grenzen.
- corrigeert opbouwend en geeft tips.
- bevordert de zelfstandigheid.
- zorgt voor een rustige en veilige sfeer.
- geeft complimenten.

Scholing leerkracht

- het personeel met een vast contract volgt of heeft de basis cursus van de Kanjertraining gevolgd;
- personeel met een tijdelijk contract langer dan een jaar, volgt eveneens de basis cursus van de Kanjertraining
- na het behalen van de basis cursus neemt een ieder deel aan de tweejaarlijkse herhalings cursus;
- tijdelijk personeel en stagiairs mogen officieel geen Kanjertraining geven. Er wordt wel van hen verwacht dat ze kennis nemen van het beleidsplan en ook handelen zoals hierin beschreven staat;

Curatief (grens stellend)

Het is duidelijk zijn dat er geen enkel excuus is voor wangedrag.

Wij hebben als uitgangspunt dat kinderen zich niet willen misdragen. Maar het kan misgaan. Dat kan gebeuren. Dat is een leermoment. 'Hoe ga je het de volgende keer doen? Hoe herstel je de emotionele en/of materiële schade? Kunnen we op deze manier weer verder met elkaar?'

Wangedrag kan zich op verschillende manier manifesteren

Verbaal: vernederen, schelden, bedreigen, belachelijk maken, bijnamen geven, roddelen, briefjes rondsturen, bedreigen op internet, buitensluiten.

Fysiek: schoppen, knijpen, slaan, spugen, krabben, bijten, trekken, laten struikelen.

Materieel: stelen, onderkladden, verstoppert van kleding en/of spullen, spullen kapotmaken van een medeleerling of van school, fietsbanden lek prikken.

Hoe te handelen als het escaleert in de groep:

Stap 1: Via de smiley poster geeft de leerkracht aan wat hij ziet. Hij vraagt: Is het je bedoeling dat...'. Is het antwoord. 'Nee', oké, dan moet het gedrag stoppen. Heeft het kind wel de intentie om negatief gedrag te uiten, dan wordt het kind buiten de klas geplaatst (leerkracht hanteert puppytraining). Wil het kind de groep niet verlaten, dan verlaat de groep met leerkracht, de klas).

Stap 2: Time-outplek* in andere groep. Kern van deze laatste aanpak is de banden van deze leerling doorsnijden met de klasgenoten, zodat niet kan worden gemanipuleerd door deze leerling.

De time-out plek verschilt per kind. Dit kan voor sommige kinderen een afgesproken plek zijn. En voor andere kinderen naar een andere groep.

De eigen leerkracht zal het kind weer ophalen. De leerkracht zal dan ook een gesprek hebben met het kind.

Stap 3: Ouders op de hoogte brengen over de situatie. Direct na schooltijd.

Stap 4: Directie op de hoogte brengen en een notitie in Parnassys.

Hoe te handelen als het herhaaldelijk escaleert in de groep (Stappen uit het pestprotocol van de Kanjertraining – zie docentenschijf, map beleid onderwijs, schoolklimaat)

Stap 1: Via de smiley poster geeft de leerkracht aan wat hij ziet. Hij vraagt: Is het je bedoeling dat...'. Is het antwoord. 'Nee', oké, dan moet het gedrag stoppen. Heeft de leerling wel de intentie om negatief gedrag te uiten, dan wordt de leerling buiten de klas geplaatst (leerkracht hanteert puppytraining). Wil het kind de groep niet verlaten, dan verlaat de groep met leerkracht, de klas).

Stap 2: de leerkracht neemt contact op met de directeur en de kanjercoördinator zodat deze personen de leerkracht kunnen ondersteunen en bijstaan

Stap 3 de leerkracht neemt contact op met de ouders om hen op de hoogte te brengen van de situatie (wat is het probleem en wat lijkt de bedoeling van hun kind te zijn). De leerkracht probeert ter plekke telefonisch of d.m.v. een directe afspraak met de ouders te overleggen hoe nu verder te handelen. Aan de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd of zij de bedoeling van hun kind (Ja of Nee), ondersteunen. De leerkracht maakt een aantekening op incidentenlijst en in ParnasSys.

Stap 4: Time-outplek* in andere groep. Kern van deze laatste aanpak is de banden van deze leerling doorsnijden met de klasgenoten, zodat niet kan worden gemanipuleerd door deze leerling.

De time-out plek verschilt per leerling. Dit kan voor sommige leerlingen een afgesproken plek zijn. En voor andere kinderen naar een andere groep.

Zolang de ouders niet op school zijn geweest, wordt de leerling de toegang tot de klas ontzegd. De eigen leerkracht zal de leerling weer ophalen. De leerkracht zal dan ook een gesprek hebben met de leerling.

Stap 5: Geen verbetering, dan externe deskundige van de Kanjertraining inschakelen.

Stap 6: Indien de interventie vanuit de Kanjertraining niet succesvol is, dan volgt een vervolgesprek met ouders, leerkracht en directie of IB-er. Het bestuur wordt ingeschakeld. Protocol verwijdering/schorsing kan gevolgd worden.

*N.B.: time-outplek: de leerling wordt 2 groepen hoger of 2 groepen lager geplaatst.

